

Organizator pracy artystycznej
TERESA CHYBALSKA

Sekretarz literacki
DOROTA BUCHWALD

Kierownik muzyczny
KATARZYNA NOWAKOWSKA

Specjalista ds. reklamy
ANDRZEJ GOLIMONT

Kierownik pracowni scenograficznej
PAWEŁ POŚREDNIK

Kierownik Biura Obsługi Widzów
MIROŚŁAWA MILCZAREK

Kierownik techniczny
JANUSZ CIARKOWSKI

Światło
KRZYSZTOF SOLCZYŃSKI

LESZEK ZGOŁA

Brygadler sceny
PIOTR GAJEWSKI

Kierownik pracowni perukarskiej
MONIKA KOCZANOWICZ

URSZULA TUDEK

Kierownik rekwizytorni
JERZY KAWAŁEK

Kostiumy wykonano pod kierownictwem
GENOWEFY SKROK

WINCENTEGO WTULICHA

Pracownia malarska
ROBERT KACZMARSKI

Kierownik pracowni modelatorskiej
JERZY ZALEWICZ

Kierownik pracowni szewskiej
WŁADYSŁAW GALIŃSKI

Kierownik pracowni stolarskiej
BOGDAN MARKIEWICZ

Kierownik pracowni tapicerskiej
EUGENIUSZ NOWAK

Akustyk
ANTONI GĘBKA

Cena zł 200

Redakcja programu: Dorota Buchwald
Opracowanie graficzne: Michał Braniewski
PIAP – 288/89, A-19, nakład 6.000 egz.

TEATR DRAMATYCZNY

M.ST. WARSZAWY

ZATRUTA STUDNIA

spektakl oparty na tekstach poetyckich

*Jaska
Kaczmarskie 30*

Duża Scena

Dyrektor
ZBIGNIEW ZAPASIEWICZ
Wicedyrektor
MIECZYŚLAW MARSZYCKI
Kierownik literacki
PIOTR SZYMANOWSKI

ZATRUTA STUDNIA

Spektakl
oparty na tekstach poetyckich

Jaska Kaczmarskiego

Premiera: listopad 1989
DUŻA SCENA

- ≡ scenariusz i reżyseria:
Andrzej Blumenfeld,
Andrzej Ferenc
- ≡ scenografia:
Paweł Pośrednik
- ≡ muzyka:
Jacek Kaczmarski,
Zbigniew Łapiński,
Przemysław Gintrowski,
Luis Llach,
Marian Szałkowski
- ≡ opracowanie muzyczne
i aranżacja piosenki
Marian Szałkowski
- ≡ opieka scenograficzna:
Krzysztof Pankiewicz
- ≡ przygotowanie wokalne i muzyczne:
Katarzyna Nowakowska,
Marian Szałkowski
- ≡ ruch sceniczny:
Jerzy Winnicki

aktorom towarzyszy zespół muzyczny
pod kierunkiem Katarzyny Nowakowskiej

Obsada:

JOLANTA OLSZEWSKA
ZOFIA RYSIÓWNA
OLGA SAWICKA
JOANNA WIZMUR
ANDRZEJ BLUMENFELD
ANDRZEJ FERENC
MIROŚLAW GUZOWSKI
RYSZARD JABŁOŃSKI
ZBIGNIEW KONOPKA
JAN KULCZYCKI
MIECZYŚLAW MORAŃSKI
ANTONI OSTROUCH
MIROŚLAW RZOŃCA

suffler:

Barbara Sosna

inspicjent:

Piotr Witkowski

EMIGRANTOM POLSKIM,
NA RĘCE JACKA KACZMARSKIEGO

*Więc musisz wrócić, śpiewać pieśń i żyć
byśmy w przeciwnych nie legli okopach
Jeszcze będziemy razem wódkę pić
bo tu jest nasza wolna Europa!*

Roman Kołakowski

Informuję, że Jacek Kaczmarek (urodzony w Warszawie 22 marca 1957 roku) od początku swojej działalności artystycznej wydawał się niepokojący w swojej jednostronności zainteresowań. Zarówno jego teksty o charakterze historyczno-politycznym jak i agresywna muzyka (widoczne wpływy rosyjskich środowisk dysydenckich) zdradzały i nadal zdradzają niechętny, nieobiektywny stosunek do polskiej rzeczywistości.

Trzeba było aż wprowadzenia stanu wyjątkowego, żeby zdebrać Kaczmarekowi maskę. Po krótkim okresie judzenia środowisk polonijnych na całym świecie przeciw Polsce i jej władzom osiadł wreszcie w Monachium, jako pracownik Sekcji Polskiej Radia Wolna Europa. Tą decyzją skreślił się jednoznacznie.

Pomimo zachodzących ostatnio w kraju zmian uważam za stosowne nadal ostrzegać przed Kaczmarem. Mimo iż znam go bardzo dobrze — zawsze potrafi mnie czymś zaskoczyć.

Z poważaniem J. K.

ZATRUTA STUDNIA

1. ŚWIADKOWIE . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
2. KORESPONDENCJA . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
3. CZERWONY AUTOBUS . . . . . muzyka: Zbigniew Łapiński
4. EPITAFIUM DLA BRUNONA JASIEŃSKIEGO
muzyka: Jacek Kaczmarski
5. OBŁAWA I . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
według Włodzimierza Wysockiego
6. OBŁAWA II . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
według Włodzimierza Wysockiego
7. KATYŃ . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
8. OSTATNIA MAPA POLSKI . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
9. AKT ABDYKACJI (fragment KRAJOBRAZU PO UCZCIE)
10. ZESŁANIE STUDENTÓW . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
11. PŁONĄCA SYNAGOGA . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
12. ZATRUTA STUDNIA . . . . . muzyka: Przemysław Gintrowski
13. BAJKA O POLSCE . . . . . muzyka: Marian Szałkowski

PRZERWA

14. MANEWRY . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
15. WIGILIA NA SYBERII (fragment)
muzyka: Marian Szałkowski
16. JAŁTA . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
17. REJTAN CZYLI RAPORT AMBASADORA
muzyka: Jacek Kaczmarski
18. ŚWIADKOWIE . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
19. POWRÓT . . . . . muzyka: Zbigniew Łapiński
Jacek Kaczmarski
Marian Szałkowski
20. NASZA KLASA . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
21. SOMOSIERRA . . . . . muzyka: Zbigniew Łapiński
22. MURY . . . . . muzyka: Lluís Llach
23. POWÓDŹ . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
24. PRZEJŚCIE POLAKÓW PRZEZ MORZE CZERWONE
muzyka: Marian Szałkowski
25. ŹRÓDŁO . . . . . muzyka: Jacek Kaczmarski
26. TRZY LISTY . . . . . muzyka: Marian Szałkowski

ŚWIADKOWIE

W
Wejdźmy głębiej w wodę
Dosyć tego brodzenia przy brzegu
Ochłodziliśmy już po kolana
Nasze nogi zdrętwiały po biegu

W
Wejdźmy w wodę po pas i po szyję
Płynimy naprzód nad czarną głębinę
Tam odległość brzeg oczom zakryje
I zaschniętą przełknijemy tam ślinę

P
Potem każdy się z wolna zanurzy
Niech się fale nad głową przetoczą
W uszach brzmień będzie cisza po burzy
Dno otwartym ukaże się oczom

T
Tak zawisnąć nad ziemią choć na niej
Bez rybiego popłochu pośpiechu
I zapomnieć zapomnieć
Że musimy zaczerpnąć oddechu

BAJKA O POLSCE

P
Popatrz na Polskę zatopioną we śnie
Od gwiazd chronioną przez chmurne odmęty
Wygasłe domy suną bezszelestnie
Jak dnem do góry płynące okręty

T
Trudno uwierzyć wśród czarnych pejzaży
Że wewnątrz w ostatnim powietrza pęcherzu
Leżą gorące ciała marynarzy
Co jeszcze w przystań ostatnią nie wierzą

KATYŃ

Cisnie się do światła niby warstwy skóry
Tłok patrzących twarzy spod ruszonej darni.
Spoglądają jedna zza drugiej — do góry —
Ale nie ma ruin. To nie gród wymarły.

Raz odkryte — krzyczą zatechłymi usty,
Lecą sobie przez ręce wypróchniałe w środku
W rów, co nigdy więcej nie będzie już pusty —
Ale nie ma krzyży. To nie groby przodków.

Sprzączki i guziki z orzełkiem ze rdzy,
Po miskach czerepów — robaków gonitwy,
Zgniłe zdjęcia, pieczętki, mapy miast i wsi —
Ale nie ma bronii. To nie pole bitwy.

Może wszyscy byli na to samo chorzy?
Te same nad karkiem okrągłe urazy,
Przez które do ziemi dar odpłynął Boży —
Ale nie ma znaków, że to grób zarazy.

Jeszcze rosną drzewa, które to widziały,
Jeszcze ziemia pamięta kształt buta, smak krwi.
Niebo zna język, w którym komendy padały,
Zanim padły wystrzały, którymi wciąż brzmi.

Ale to świadkowie żywi — więc stronnicy.
Zresztą by ich słuchać — trzeba wejść do zony.
Na milczenie tych świadków może pan ich liczyć —
Pan powietrza i ziemi, i drzew uwiecznionych.

Oto świat bez śmierci. Świat śmierci bez mordy,
Świat mordy bez rozkazu, rozkazu bez głosu.
Świat głosu bez ciała i ciała bez Boga,
Świat Boga bez imienia, imienia — bez losu.

Jest tylko jedna taka świata strona,
Gdzie coś, co nie istnieje — wciąż o pomstę woła.
Gdzie już śmiechem nawet mogiła nie czczona —
Dół nie ominięty — dla Orła, Sokoła . . .

ZATRUTA STUDNIA

(Malczewski)

Mróz tak siarczysty że palce zagina
Lecz tam gdzie studnię pod lodowce wbito
Ciałami zmarłych przetrawiona glina
Cieczą zdrój jasny syci jadowitą

Milczy szafarka i nad wiadrem czeka
Aż wiatr kolejnych tułaczy przygoni
Nie drgnie pod czapką jakucką powieka
Gdy będą pili z jej wystygłych dłoni

Kto się tej wody chociaż raz napije
Tego oplotą jadowite żmije
Nie zazna serca normalnego bicia
Ni chwili myśli spokojnej za życia

Będzie w szaleństwie szarpał własne ciało
Rył pazurami pod lodową skałą
I póki życia każdą chwilę strawi
Żeby zatrute źródło bólu zdławić

Lecz są i tacy którym tyk napoju
Nad studnią jadu szepnie o spokoju
Ci na bezdrożnych północnych przestrzeniach
Zapomną domu swego i imienia

Im czas oszczędzi pospiesznej siwizny
W zdumieniu będą własną macać blizny
W bartóg zawszony jak w weneckie łożo
Sny wniosą które nie czują odmrożeń

Ty który słuchasz jak się słucha baśni
Albo wyblakły odczytuje napis
Nie wierzysz. Uśmiech twój ją twarz rozjaśni
Bo tyś się dawno już z tej studni napił!

POWRÓT
(Malczewski)

Po rudej ziemi grabarz żuk pomału
Swą kulę ziemską ku jej losom toczy
Po rudych kudłach umęczone fauny
Drapią się — chyłkiem ocierając oczy
Doniosły tutaj moje sztywne zwłoki
Abym obejrzał to com dawno wyśnił
Dwór opuszczony deski w miejsce okien
Ciszę tak wielką że słyhać ruch myśli

Tutaj był kiedyś Rzym mój Grecja moja
W świątyniach stodoł mieszkał Bogów zagon
Stojąc w obejściu w pozłocistych zbrojach
Na moje walki patrzyli z powagą
Tutaj ukryłem srebrnostrunną lirę
Która się stała duszą tego dworu
Tutaj indykom czytując Szekspira
Drżałem o losy swego Elsynoru
W tumanach kurzu tańczyły rusałki
Nimfy w dziewannach uwodziły wzrokiem
A ja Don Kichot wciąż niesyty walki
Świat ten mierzyłem małym groźnym krokiem
Potem mnie długo długo tu nie było
I oto wracam z najdalszej podróży
Stamtąd gdzie nic się z marzeń nie spełniło
Tu gdzie najgorsze sprawdzają się wróżby

W martwych pejzażach skrzydłem ptak nie strzepnie
Zgwałconej nimfie grobem szara łąka
Wróżka mych losów milknie głuchnie ślepnie
Na fauny czeka wrzaskliwa nagonka
Ręka poprawia obsunięty całun
Zimne powieki nasuwa na oczy
Po rudej ziemi grabarz żuk pomału
Swą kulę ziemską ku jej losom toczy.

SOMOSIERRA
(Michałowski)

Pod prąd wąwozem w twarz ognistym wiatrom
Po końskie brzuchy w nurt płonącej lawy
Prze szwoleżerów łatwopalny szwadron
Gardła armatnie kolanami dławić
W mokry mrok topi głowy szwoleżerów
Deszcz gliny ziemi i rozbitej skały
Ci co polegą — pójdą w bohaterzy
Ci co przeżyją — pójdą w generały

Potem twarz z ognia jeszcze nieobeschłą
Będą musieli w szczere giąć uśmiechy
Z oczu wymazać swoją hardą przeszłość
Uszy nastawić na szeptów oddechy
Zwycięskie piersi obciążą orderzy
I wstęgi spłyną z ramion sytych chwały
Ci co polegli — idą w bohaterzy
Ci co przeżyli — idą w generały

Potem zaś czyści w paradnych mundurach
Galopem w wąwóz wielkiej polityki
Gdzie w deszczu złota i kadzideł chmurach
Pióra miast armat państw krzyżują szyki
I tylko paru nie minie pokuta
W mrowisku lękiem karmionych koterii
Nieść będą ciężar wytrąsniętej z buta
Grudki zaschniętej gliny Somosierry

Nie ten umiera co właśnie umiera
Lecz ten co żyjąc w martwej kroczy chwale
Więc ci co polegli — poszli w bohaterzy
Ci co przeżyli — muszą walczyć dalej!

ŹRÓDŁO

Płynie rzeka wąwozem jak dnem koleiny, która samą siebie
złobiła,
Rosną ściany wąwozu, z obu stron coraz wyżej, tam na górze
są ponoć równiny;
I im więcej tej wody, tym się głębiej potoczy
Sama biorąc na siebie cień zboczy . . .
Piach spod nurtu ucieka, nurt po piachu się wije,
Własna w czeluść ciągnie go siła,
Ale jest ciągle rzeka na dnie rozpadliny, jest i będzie, będzie
jak była,

Bo źródło
Bo źródło
Wciąż bije.

A na ścianach wąwozu pasy barw i wyłobień, tej rzeki historia,
tych brzegów —
Ślady głązów rozmytych, cienie drzew powalonych, muł
zgarnięty pod siebie

Wbrew sobie

A hen, w dole blask nikły ciągle ziemię rozcina,
Ziemia nad nim się zrastać zaczyna . . .
Z obu stron żwir i glina, by zatrzymać go w biegu, woda syczy
i wchłania

Lecz żyje

I zakręca, omija, wsiąka, wspina się, pieni, ale płynie, wciąż
płynie

Wbrew brzegom —

Bo źródło
Bo źródło
Wciąż bije

I są miejsca gdzie w szlamie woda niemal zastygła pod
kożuchem brudnej zieleni;

Tam ślad, prędzej niż ten co zostawił go, znika —
Niewidoczne bagienne są sidła.

Ale źródło wciąż bije, tłoczy puls między stoki,
Więc jest nurt, choć ukryty dla oka!
Nieba prawie nie widać, czeluść chłodna i ciemna,
Niech się sypią lawiny kamieni!

I niech łączą się zbocza bezlitosnych wąwozów,
Bo cóż draży kształt przyszłych przestrzeni
Jak nie rzeka podziemna?

Groty w skałach wypłucze, żyły złote odkryje —

Bo źródło
Bo źródło
Wciąż bije.

TRZY LISTY

Szanowny Panie Prezydencie Francji
Piszę w sprawie mego męża poety
Od lat trzynastu w pełnej izolacji
Od lat dwudziestu trzech zamknięty w twierdzy
Siedzi przed murem w inwalidzkim wózku
Coś po torturach w kręgotłupie zaszło
Był oskarżony o kontrrewolucję
A Pan podobno zna Fidela Castro
Mąż mi pisał że czuje się wolny
I to jest prawda jest i będzie ze mną
A ja po świecie błąkam się potwornym
I szukam kogoś kto by się tym przejął.

Szanowny Panie Prezydencie Stanów
Piszę w sprawie mego męża poety
Od lat dwudziestu trzech izolowany
Ma pojedynczą celę w ciężkiej twierdzy
Prezydent Francji nie mógł nic poradzić
A mąż mój cierpi za parę słów prawdy
I chyba wiedział że prawda go zdradzi
Ale nie myślał że zdradzi go każdy
Pan się nie musi przejmować układem
Proszę mi pomóc perswazją lub siłą
Mąż jest kaleką marzeń nie ma żadnych
Prócz tego byśmy wspólnie lat dożyli.

Szanowny Panie Pierwszy Sekretarzu
Piszę w sprawie mego męża poety
Od lat dwudziestu trzech podlega karze
Naprawdę nazbyt ciężkiej dla człowieka
On nic nie robi nic już nie napisze
Będziemy żyli jakby nas nie było
On w swoim łóżku przecież tylko myśli
O przyjaciółach którzy już nie żyją
Nie proszę łaski proszę o pogardę
Jeden wzdurliwy ruch wszechwładnej ręki
Niech Pan napisze a poszli do diabła
I odejmiemy i skończą się męki
Boże jedyny dzięki ci za siłę
Którą nam dałeś na te długie lata
Bo choć osobno jesteśmy silniejsi
Od kata oraz od przyjaciół kata.

ZATRUTA STUDNIA

1. ŚWIADKOWIE . . . . . śpiewa: zespół
2. KORESPONDENCJA . . . . . śpiewa: Zbigniew Konopka
3. CZERWONY AUTOBUS . . . . . śpiewa: Olga Sawicka
4. EPITAFIUM DLA BRUNONA JASIEŃSKIEGO
śpiewa: Mieczysław Morański
5. OBLAWA I . . . . . śpiewa: Mirosław Guzowski
6. OBLAWA II . . . . . śpiewa: Antoni Ostrouch
7. KATYŃ . . . . . śpiewa: Jolanta Olszewska
8. OSTATNIA MAPA POLSKI . . . . . śpiewa: Andrzej Ferenc
9. AKT ABDYKACJI
10. ZESŁANIE STUDENTÓW . . . . . śpiewa: zespół
11. PŁONĄCA SYNAGOGA . . . . . śpiewa: Antoni Ostrouch
12. ZATRUTA STUDNIA . . . . . śpiewa: Joanna Wizmur
13. BAJKA O POLSCE . . . . . śpiewa: zespół
14. MANEWRY . . . . . śpiewa: zespół
15. WIGILIA NA SYBERII . . . . . śpiewa: zespół
16. JAŁTA . . . . . śpiewa: Ryszard Jabłoński
17. REJTAN CZYLI RAPORT AMBASADORA
śpiewa: Ryszard Jabłoński
18. ŚWIADKOWIE . . . . . śpiewa: Mirosław Rzońca,
Mieczysław Morański, Zbigniew Konopka
19. POWRÓT . . . . . śpiewa: Olga Sawicka, Andrzej Ferenc
20. NASZA KLASA . . . . . śpiewa: Jan Kulczycki
21. SAMOSIERRA . . . . . śpiewa: zespół
22. MURY . . . . . śpiewa: zespół
23. POWÓDŹ . . . . . śpiewa: zespół
24. PRZEJŚCIE POLAKÓW PRZEZ MORZE CZERWONE
śpiewa: zespół
25. ŹRÓDŁO . . . . . śpiewa: Jolanta Olszewska, Olga Sawicka
Joanna Wizmur
26. TRZY LISTY . . . . . śpiewa: Zofia Rysiówna

W repertuarze

TEATRU DRAMATYCZNEGO:

Antoni Czechow – 33 OMDLENIA
adaptacja i reżyseria: Tadeusz Pawłowicz
scenografia: Teresa Działak

Tankred Dorst – JA, FEUERBACH
reżyseria: Tadeusz Łomnicki
scenografia: Aleksandra Semenowicz
prapremiera polska

Denis Diderot – KUBUŚ FATALISTA
adaptacja: Witold Zatorski
reżyseria: Zbigniew Zapasiewicz

Wieniedikt Jerofiejew – MOSKWA – PIETUSZKI
adaptacja, reżyseria, opracowanie plastyczne: Jacek Zembrzuski

Sala Prób:

A. A. Milne – BYĆ PUCHATKIEM
adaptacja: Piotr Szczerski
scenografia: Marek Braun

W przygotowaniu

Dawid Pownell – KURS MISTRZOWSKI
reżyseria: Jan Buchwald
scenografia: Jerzy Juk-Kowarski
muzyka: Edward Pałłasz
prapremiera polska

REKLAMA W WYDAWNICTWACH

TEATRU DRAMATYCZNEGO

*Najlepsza
Najtrwalsza
Najtańsza*

Jeśli chcesz za pomocą naszego programu – afisza – sztrafjy – ulotki reklamować swoje wyroby lub usługi skontaktuj się z działem reklamy Teatru. Tel.: 26-38-72.

GAZETA ŻYJE JEDEN DZIEŃ – NASZE PROGRAMY LATA!

Ceny konkurencyjne!!!

Zapraszamy do Punktu Informacyjnego Teatru Dramatycznego czynnego codziennie od 10–18 (soboty i niedziele do 16) w lokalu Centralnej Informacji Turystycznej – Plac Zamkowy 1/13.

oferujemy:

- bilety
- programy
- plakaty
- wydawnictwa
- informacje

Ponadto w Informacji Turystycznej:

- sprzedaż map i przewodników
  - bank rezerw wczasowych
  - bank wolnych miejsc w autokarach i samochodach na trasach krajowych i zagranicznych.
- Tel.: 27-00-00